

החליל פרק חמישי סוכה

נג:

עין משפט
גר מצוה

מסורת הש"ס

(א) וסנת קטח, מסות יא.
מדרש סו: מילין קטחא.
(ב) וגי הענין וקח וגני
מיל ס"י מפסיק המס
וענין ע"י תוספות נכרות
מל: ד"ה לא וגי הענין
ונכח מיל: (ג) ויחל טו.
קדוש עני: (ד) ויחל טו.
מילה סה: (ה) ויחל יא.
(ו) שנת קד: (ז) ויחל
י. תוספתא פ"ד ה"ה.
(ח) ר"ל מ"ו ויחל אלמא
תריעה ותקיעה אחת היא
וע' רש"י: (ט) ויחל יא.
(י) ר"ת מ"ו.

תורה אור השלם

1. וקבא אתי אל חזק
בית י"י הענינים ודעה
פחו היכל י"י בין האולם
ובין המזבח בעשרים
וחמשה איש אחריהם
אל היכל י"י ופריהם
קדוה ודעה משתתתם
קדוה לשמע.
2. ותקיעתם תריעה
ונסעו המזנות הוציח
קדוה במדבר י"ה
ובקדוה את הקהל
חתקו ולא תריעה
במדבר י"ז

מוסף רש"י

נשא אחיותל ק"י
יש ממה נדבר, שהרי
לא קנה דוד את הנזק
לחוריה היטבי עד משנה
דחמשה שיתיה לאחר
מיתת אחיותל י"י שנים,
ולפי דברים הללו לרש"י
אני למד שאש"ס של
קנה הנזק יודע היה
משעור מים שמשע
רשנו הוא ומוחל נתינת
ברמה ודקן כמדי יושע
ותלמו מקום לית מתקדש.
דכתיב עד אלמא מקום
וגי וינדיקין לית כוונת
באחיו מקומן (וגי)
ותמר השניות דכתיב
(ותמר יא.) שמי שכתב
בקרובה ימחה על
המים, דכתיב נפשוה
(נמנדר ה) ותמה אל מי
המרים, והרבה הוריות
בפרשה, ואש"ס תני
ותמה כ"י ותמוה שם.
אני יודע שאחוריהם ע"י
אל היכל ה', שהיה
במקדש העזרה, מה
תלמוד לומר אחוריהם וגי
לחוריהם ממש, כהנא
מסורה, שהיו מסתנין
להרבות לחוריהם לגמל
קדושו עני: מתניין.
דקחתיב כ"ה תקיעות
ומ"ח תקיעות, דלא כרבי
יהודה, דמתני' ק"ה שני
לכל תקיעה ולכל תריעה
באש"ס נפשה איין ק"י
כל תריעה שאין תקיעה
פשוטה לפניה ולאחריה,
וגי יהודה לא ק"ה שני
אלא תלמוד, הכי ק"י כ"ה
דמתן דין י"י ל"י יהודה.
מ"ח דמתן דין ט"ו
ל"י יהודה (וגי כ"י)
ותקיעתם תריעה וכו'.

המסות
ואם טעורה היא היא שלום ביניהם:
(נמנדר ה): **כמה דמידלי עמי מירטב**
דאמרה: עוני הארץ עד המסות:
סולמי דפרת. מעלות העשיות
כמחלות שבהן מי פרת עולין תחת
הקרקע לפי שפרת גבוה מולא מאד
דלמדין נכרות ודף (ה). כל
הנכרות למטה מפרת ומים היוצאים
מהר גבוה אס דרך מחוקן להם
עולין על הר כינאל זו ולא יותר
לפיכך אף החופרים כהרים שנכבד
הסמוכה לפרת מולין מים: **וקאי**
אחמשה. עמדו על חמשה שעדין
יש ה' מעלות ליד עד עזרת הנשים:
ממשמע שאל ופניהם קדמה איני יודע
שאחוריהם אל היכל ה'. שהיו עומדים
פתח (א) היכל כדכתיב ברישה
דקרא וזהה פתח היכל ה' כעשרים
וחמשה איש ולא היה ליה ליתכח
אלא ופניהם קדמה וממילא ידענא
דאחוריהם אל היכל ה' שהיה הוא
במעבר ופתחו כותל מורח:
מפרישין. מניין: **ומחרישין**. ריעי:
שמע שמע. פסוקא **מורים מורים**.
ותני לה: **כאומר מורים מורים**.
דתן (נכרות דף י:): **משחקין אותו**
משום דמחזי כמי רשיות: **אלו ליה**
משחקין וליה ענינו מיתלות. דקין
דלחרי מילי קמדכר ליה תרי וימני ולא
אחלה מילתא תרי וימני לית לן כה:
מתני' מעשרים ואחת תקיעות.
כלל יום כדמפרש ואולי פשוטה
לפניה ופשוטה לאחריה ותריעה
באמצע חשיב ליה תלת: **שלש לפסיתם**
שערים. שערי העזרה: **פסע לתמיד**
של שחר. כשהיו מנסכין את נסכי
התמיד הלויס אומרים בשיר ושלשה
פרקים היו נשיר שהיו מפסיקין בו
ותקיעין הכהנים כחצוצרות ומשמחים
העם כדמתן במסכת תמיד (פ"ו מ"ג).
הגיעו לפרק תקעו והשמחו העם
על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה
השמחו ועל כל תקיעה היתה
תריעה באמצע ופשוטה לפניה
ולאחריה: **וכמוספין**. כיום שיש בו
מוסף מוסיפין עוד תשע לשיר של
מוספין: **שלשה להכטיל העם ממלאכה**.
(שנת דף י:): **בין קודש לחול**.

כשקדש היום להודיע שחשכה יש מעשה חיוב שקילה נמלאה: **שלש לפסיתם שערים**. כמו ככל יום. שנתה שערים היו נעזרה: **שלש לשער פטלין**. דלמדין לעיל (נא): קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו: **שלש לשער הפסחון**. דלמדין לעיל (נא) הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו והיו מארזין כהן עד שהגיעו לשער היואל למזרח והוא שער הפסחון. וינגמל (וגי). מפרש אמאי לא חשיב שלש של מעלה העשירית: **שלש למילוי המים**. אחר שמלאים ושזו וזלו להן לעזרה דרך שער המים ותן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה). הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלש לגבי מוצא**. כשזוקפין את הערבה כדתן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה). וזוקפין את הערבה כגלי המזנח ותקעו והריעו ותקעו: **גב' אחת היא**. מליה אחת הן וחדא חשיב לה: **ה"ג מ"ט דר"י דכסיה** **לאחריה**. מהכא ילפינן לה כראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעתם והדר תרועה והדר כתיב תרועה ותקעו כלומר אחר התרועה **יתקעו: הכוונת לפימנא בעלמא הוא**. היתה תקיעה שהיא להקטיל הקהל אינה אלא לסמן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה מזה: **רחמנא שויה מזה**. שמלוים להקטיל כסיומן זה ולא נאחר: **ולא כלום**. לא היה מפסיק ביניהם אלא כדי נשימה מהו

אלמא לתרועה קרי תקיעה ולתקיעה תרועה (שם). לפשוטה לפניה ולאחריה. דמכא נפקא פשוטה לפניה דכתיב ותקעתם והדר תרועה, ופשוטה לאחריה דכתיב תרועה והדר יתקעו, ולעיל כל חדא מזה באש"ס נפשה (שם). לסימנא מזה נכחו ולא נאש' אשוקי (שם).

אחמשה. מפני שהמסות כולל ויודע ואינו קף כדי שירד ויטע על הנקב וכאגדת דספר שמואל מפרש שמאלו דוד על פני נקב המסות וכחבו בו שהיה שם משעת ימי נראשית: **לעשות שלום בין איש לאשמו**. לנזק את הסוטה
שמי שנכתב בקדושה. שכתב במגילה יתן ה' אותן וגו' כדכתיב וכתיב את האלות האלה וגו'
עלמא. כמה שהמסות גבוה וסמוך לדרך מתחלחל העולם והדרך מלמחה פירושה: **אמר**. ט"ו מומרים של שיר המעלות: **סומא**
דאמרה. עוני הארץ עד המסות:
סולמי דפרת. מעלות העשיות
כמחלות שבהן מי פרת עולין תחת
הקרקע לפי שפרת גבוה מולא מאד
דלמדין נכרות ודף (ה). כל
הנכרות למטה מפרת ומים היוצאים
מהר גבוה אס דרך מחוקן להם
עולין על הר כינאל זו ולא יותר
לפיכך אף החופרים כהרים שנכבד
הסמוכה לפרת מולין מים: **וקאי**
אחמשה. עמדו על חמשה שעדין
יש ה' מעלות ליד עד עזרת הנשים:
ממשמע שאל ופניהם קדמה איני יודע
שאחוריהם אל היכל ה'. שהיו עומדים
פתח (א) היכל כדכתיב ברישה
דקרא וזהה פתח היכל ה' כעשרים
וחמשה איש ולא היה ליה ליתכח
אלא ופניהם קדמה וממילא ידענא
דאחוריהם אל היכל ה' שהיה הוא
במעבר ופתחו כותל מורח:
מפרישין. מניין: **ומחרישין**. ריעי:
שמע שמע. פסוקא **מורים מורים**.
ותני לה: **כאומר מורים מורים**.
דתן (נכרות דף י:): **משחקין אותו**
משום דמחזי כמי רשיות: **אלו ליה**
משחקין וליה ענינו מיתלות. דקין
דלחרי מילי קמדכר ליה תרי וימני ולא
אחלה מילתא תרי וימני לית לן כה:
מתני' מעשרים ואחת תקיעות.
כלל יום כדמפרש ואולי פשוטה
לפניה ופשוטה לאחריה ותריעה
באמצע חשיב ליה תלת: **שלש לפסיתם**
שערים. שערי העזרה: **פסע לתמיד**
של שחר. כשהיו מנסכין את נסכי
התמיד הלויס אומרים בשיר ושלשה
פרקים היו נשיר שהיו מפסיקין בו
ותקיעין הכהנים כחצוצרות ומשמחים
העם כדמתן במסכת תמיד (פ"ו מ"ג).
הגיעו לפרק תקעו והשמחו העם
על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה
השמחו ועל כל תקיעה היתה
תריעה באמצע ופשוטה לפניה
ולאחריה: **וכמוספין**. כיום שיש בו
מוסף מוסיפין עוד תשע לשיר של
מוספין: **שלשה להכטיל העם ממלאכה**.
(שנת דף י:): **בין קודש לחול**.

ועמדו כהנים בשער העליון שיווד כו': בעי ר' ירמיה למעלה עשירית דנחית חמשה וקאי אעשרה או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה תיקו' יתנו רבנן ממשמע שנאמר י' ופניהם קדמה איני יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה תלמוד לומר אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן ומתריזין כלפי מטה: **אנו ליה וליה ענינו כו'**: איני י' והאמר רבי זירא כ' כל האומר שמע שמע כאילו אמר מורים מורים אלא הכי אמרי המה משתחווים קדמה ואנו ליה (אנחנו מורים) וענינו ליה מיתלות: **מתני'** י' אין פוהתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות במקדש שלש לפתיות שערים ותשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע י' ובערב שבת היו מוסיפין שש י' שלש להכטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיות שערים שלש לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למילוי המים ושלש על גבי מזבח תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש להכטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול: **גב' מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא ר"י** אומר הפוחה לא יפחות משבע והמוסף לא יוסיף על שש עשרה במאי קא מיפלגי ר"י סבר תקיעה תרועה תקיעה אחת היא ורבנן סברי תקיעה תרועה (וכתיב תרועה יתקעו הא כיצד תקיעה ותרועה אחת היא) ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ולאחריה הוא דאמא (ור' יהודה לפניה ולאחריה מגילה נפקא ליה משנית) ורבנן מאי עממייהו ר' יהודה קהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה אחת היא אמר רחמנא פלגא דמצוה עביד ופלגא לא עביד ור' יהודה ההוא לסימנא בעלמא הוא דאמא ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה כמאן אזלא הא דאמר ר' רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה י' (אי רבי יהודה) פשיטא מהו

כשקדש היום להודיע שחשכה יש מעשה חיוב שקילה נמלאה: **שלש לפסיתם שערים**. כמו ככל יום. שנתה שערים היו נעזרה: **שלש לשער פטלין**. דלמדין לעיל (נא): קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו: **שלש לשער הפסחון**. דלמדין לעיל (נא) הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו והיו מארזין כהן עד שהגיעו לשער היואל למזרח והוא שער הפסחון. וינגמל (וגי). מפרש אמאי לא חשיב שלש של מעלה העשירית: **שלש למילוי המים**. אחר שמלאים ושזו וזלו להן לעזרה דרך שער המים ותן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה). הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלש לגבי מוצא**. כשזוקפין את הערבה כדתן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה). וזוקפין את הערבה כגלי המזנח ותקעו והריעו ותקעו: **גב' אחת היא**. מליה אחת הן וחדא חשיב לה: **ה"ג מ"ט דר"י דכסיה** **לאחריה**. מהכא ילפינן לה כראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעתם והדר תרועה והדר כתיב תרועה ותקעו כלומר אחר התרועה **יתקעו: הכוונת לפימנא בעלמא הוא**. היתה תקיעה שהיא להקטיל הקהל אינה אלא לסמן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה מזה: **רחמנא שויה מזה**. שמלוים להקטיל כסיומן זה ולא נאחר: **ולא כלום**. לא היה מפסיק ביניהם אלא כדי נשימה מהו

אלמא לתרועה קרי תקיעה ולתקיעה תרועה (שם). לפשוטה לפניה ולאחריה. דמכא נפקא פשוטה לפניה דכתיב ותקעתם והדר תרועה, ופשוטה לאחריה דכתיב תרועה והדר יתקעו, ולעיל כל חדא מזה באש"ס נפשה (שם). לסימנא מזה נכחו ולא נאש' אשוקי (שם).

רבי יהודה סבר תקיעה ותריעה
ותקיעה אחת היא. מכאן
ראה לפירוש הקונטרס דפרק כמה
מדליקין (שנת דף לה) (ושם) גבי שש
תקיעות בע"ש שכולן נספר תקיעה
ותרועה ותקיעה והא דקמי תתם
התחיל לתקוע תקיעה שניה תקיעה
לאו דוקא דתרועה היא דהא קמי
מתמיתין שלש להכטיל את העם
מתמיתין ור' יהודה לא חשיב לה
אלא אחת ואש"ס דלמדין כשמעתי
לרבי יהודה אין בין תקיעה לתרועה
ותקיעה ולא כלום לאו אכילו קאי
דעק' להכטיל את העם מן המלאכה
היה שהות גדול בין זו לזו כדלמך
כסוף כמה מדליקין (ג"י שם):

ועמדו כהנים בשער העליון שיווד כו': בעי ר' ירמיה למעלה עשירית דנחית חמשה וקאי אעשרה או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה תיקו' יתנו רבנן ממשמע שנאמר י' ופניהם קדמה איני יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה תלמוד לומר אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן ומתריזין כלפי מטה: **אנו ליה וליה ענינו כו'**: איני י' והאמר רבי זירא כ' כל האומר שמע שמע כאילו אמר מורים מורים אלא הכי אמרי המה משתחווים קדמה ואנו ליה (אנחנו מורים) וענינו ליה מיתלות: **מתני'** י' אין פוהתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות במקדש שלש לפתיות שערים ותשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע י' ובערב שבת היו מוסיפין שש י' שלש להכטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיות שערים שלש לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למילוי המים ושלש על גבי מזבח תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש להכטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול: **גב' מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא ר"י** אומר הפוחה לא יפחות משבע והמוסף לא יוסיף על שש עשרה במאי קא מיפלגי ר"י סבר תקיעה תרועה תקיעה אחת היא ורבנן סברי תקיעה תרועה (וכתיב תרועה יתקעו הא כיצד תקיעה ותרועה אחת היא) ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ולאחריה הוא דאמא (ור' יהודה לפניה ולאחריה מגילה נפקא ליה משנית) ורבנן מאי עממייהו ר' יהודה קהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה אחת היא אמר רחמנא פלגא דמצוה עביד ופלגא לא עביד ור' יהודה ההוא לסימנא בעלמא הוא דאמא ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה כמאן אזלא הא דאמר ר' רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה י' (אי רבי יהודה) פשיטא מהו

כשקדש היום להודיע שחשכה יש מעשה חיוב שקילה נמלאה: **שלש לפסיתם שערים**. כמו ככל יום. שנתה שערים היו נעזרה: **שלש לשער פטלין**. דלמדין לעיל (נא): קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו: **שלש לשער הפסחון**. דלמדין לעיל (נא) הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו והיו מארזין כהן עד שהגיעו לשער היואל למזרח והוא שער הפסחון. וינגמל (וגי). מפרש אמאי לא חשיב שלש של מעלה העשירית: **שלש למילוי המים**. אחר שמלאים ושזו וזלו להן לעזרה דרך שער המים ותן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה). הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלש לגבי מוצא**. כשזוקפין את הערבה כדתן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה). וזוקפין את הערבה כגלי המזנח ותקעו והריעו ותקעו: **גב' אחת היא**. מליה אחת הן וחדא חשיב לה: **ה"ג מ"ט דר"י דכסיה** **לאחריה**. מהכא ילפינן לה כראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעתם והדר תרועה והדר כתיב תרועה ותקעו כלומר אחר התרועה **יתקעו: הכוונת לפימנא בעלמא הוא**. היתה תקיעה שהיא להקטיל הקהל אינה אלא לסמן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה מזה: **רחמנא שויה מזה**. שמלוים להקטיל כסיומן זה ולא נאחר: **ולא כלום**. לא היה מפסיק ביניהם אלא כדי נשימה מהו

יד א מ"י פ"ב מהלכות
ק"ש הלכה יא קמ
פסין י' תושע' ל"ח סמן
סא טע"ק ט'
גו ב מ"י פ"ו מהלכות
כל המקדש ה' י'
גו ב מ"י שם הלכה י':

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואלו ליה
משתתתין: וענין:
(ב) ר"י ד"ה ממשמע
שאל ופניהם קדמה
פתח היכל ה' כעשרים
וחמשה איש אחוריהם
אל היכל ה' וגו' ולא
היה להם להכטיל מ"ל
ותוספת היכל ממשמע
כרש"א דקרא וזהה פתח
מתקן:

רבינו חננאל

נשא אחיותל ק"י ותומר
כעצמו ואמר, מה לעשות
שלא בין איש לאשתו
אמר הקב"ה שמי
הנכבד ימחה על המים,
לעשות שלום בעולם
על אחת כמה וכמה.
כתב שם אחמשה ושרא
אחוריהם, נחמא ונשימא
אלפי גמירין, אמר דוד
ט"ו מעלות ואסוף להם
למא ט"ו אלפי גמירין,
קרא הגבר וכו', וירושלמי
תנינן רב עליה דר' שילא,
קרא הגבר, כן כריות,
אמר ליה ר' שילא, קרא
תרגומא, אמר ליה רב
והנציא בבתי כורס, כן
גבר על נעילת שערים,
אית לן למימר (קרא)
(כז) תרגומא, הגביה
לפעלה תשעירית, דמתן
תלמוד שהיו מפרעין עצמן
ומתריזין כלפי מטה
(וכתיב וכו' אמרם)
אנו ליה מורים, ול'
ענינו מיתלות, מתני'
יתקו, כחוס אחוריהם לא
היכל ה' ופניהם קדמה,
במקדש ולא מוסיפין על
מ"ח מ"ו, מתני' דלא כר'
יהודה, דתניא ר' יהודה
אמר אין מוחתין על שבע
אמר מוסיפין על י"ו.
ובמאי פליגי, ופרישנא
ר' יהודה חשיב תקיעה
ותרועה ותקיעה אחת,
קסבר שלשתן אחת הן
חשובות, הלכך נמצאו
כששנינו במשנתנו כ"א
הם ל"י יהודה שבע,
והמ"ח הם י"ו, ומפרש
טעמייהו בשמיעה זו מאי
טעמא קא חשיב שלשתן
כאחת, ומאי טעמא דתנא
אין וקא חשיב תקיעה
אחת ותרועה אחת ותקיעה
אחת, לכל אחת כמני
עצמה, וחשיב לתקיעתא
בכל יום כ"א ובערב שבת
בתוך החג מ"ח, ופשוטין
דברי כל אחת מהן ואין
צריכין פשיטא, אבל אין
דאמר רב כהנא אין בין

בעלמא. לסימן שיקהל ולא לסימן מזה (שם). אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום. שאל יסאה ויסקין בין פשוטה לפניה לתרועה ויין תרועה לפשוטה לאחריה אלא כהא אחת פסותית זו לו. שם. כמאן כרבי יהודה. דלמך חדא מזה נכחו ולא נאש' אשוקי (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones